

Jaarverslag 2020

Algemene Rekenkamer

Inhoud

ALGEMENE REKENKAMER
ARUBA
Court of Audit Aruba
Wilhelminastraat # 6

Voorwoord

Op 13 maart 2020 werd op Aruba het eerste geval van COVID-19 bekend. Wat nu in het verleden lijkt, heeft tot heden enorme impact op onze dagelijks leven. Aruba voelt, samen met de rest van de wereld, de impact die de COVID-19 pandemie heeft op de samenleving. Er zijn veel onzekerheden ontstaan op gebieden van zorg, veiligheid en arbeid welke iedere burger direct raakt. De regering en de private sector moeten hierop nieuwe en vaak nog onoverzichtelijke vraagstukken het hoofd bieden, om ontstane problemen te kunnen aanpakken en proberen op te lossen. In deze tijd van crisis worden vele besluiten onder hoge tijdsdruk genomen.

De Algemene Rekenkamer heeft tot constitutionele taak het onderzoeken of de regering rechtmatig handelt en of het beleid doeltreffend en efficiënt is. Het zijn bijzondere tijden die dwingen tot bijzonder bestuur, wat gepaard gaat met de vraag naar continuering van de democratische processen. Controle en verantwoording – checks-and-balances in een democratie – zijn daar essentieel onderdeel van. De Algemene Rekenkamer ziet het als haar taak de huidige maatregelen te volgen, zodat deze achteraf beoordeeld kunnen worden. Ook op de voorgrond kan en wenst de Algemene Rekenkamer mogelijke risico’s signaleren, die bij deze maatregelen kunnen ontstaan. De middelen die hiermee gemoeid zijn, zullen dan ook achteraf gecontroleerd worden.

De Algemene Rekenkamer beseft zich dat er sprake is van een nieuwe werkelijkheid en houdt rekening met de context waarin besluiten nu genomen worden. Deel van deze nieuwe werkelijkheid betrof de genomen maatregel van shelter in place, om verdere besmetting van het coronavirus te beperken respectievelijk te voorkomen. In dat verband heeft de Algemene Rekenkamer haar kantoor gesloten. Haar leden en medewerkers werkten vanuit huis zo veel als mogelijk door, omdat wij van oordeel zijn dat het democratisch proces doorgang moest vinden. Dit betekent dat de Algemene Rekenkamer ook gedurende deze periode haar reguliere werkzaamheden, zo goed als mogelijk heeft voortgezet en waar nodig, ondersteund door digitale informatie- en communicatietechniek. Door de COVID-19 pandemie moest de Algemene Rekenkamer haar onderzoeksprogramma en werkwijze bijstellen.

In dit verslag legt de Algemene Rekenkamer verantwoording af over de werkzaamheden en activiteiten van het boekjaar 2020. Dit doen wij niet alleen omdat dit een wettelijk vereiste is, maar ook omdat de Algemene Rekenkamer wil voldoen aan haar kernwaarden:

- Integriteit;
- Objectiviteit;
- Transparantie;
- Openheid;
- Professionaliteit.

Als instituut wil de Algemene Rekenkamers aan de gemaakte afspraak houden, dat organisaties jaarlijks verantwoording dienen af te leggen. Door transparant te communiceren wenst de Algemene Rekenkamer dat er vertrouwen wordt geschapen en behouden in de producten van door ons uitgevoerde constitutionele taak: de onderzoekrapporten. Wij trachten ontvankelijk te zijn voor meningen van andere om op deze manier ons instituut te blijven verbeteren.

In dit verslag wordt stilgestaan bij de kernactiviteiten van de Algemene Rekenkamer en de ontwikkelingen gedurende het afgelopen jaar. Wij zullen de samenstelling en opzet van het instituut beschrijven en daarbij informatie geven over onze werkwijze en het onderzoeksproces.

Naast organisatorische informatie zal er in dit jaarverslag ook worden uitgeweid over contactmomenten met belanghebbenden van de Algemene Rekenkamer. Tevens bieden wij in dit jaarverslag nader inzicht in onze begrotingsuitputting. Tot slot is een beoordelingsverklaring van een onafhankelijke accountant opgenomen.

Oranjestad, 7 oktober 2021

mr. F. Nuboer, CAMS
waarnemend voorzitter

Algemene Rekenkamer

1 Organisatie

1.1 Grondslag, taak en doelstelling

De Algemene Rekenkamer is een onafhankelijk waarborginstituut dat belast is met onderzoek naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Haar positie is verankerd in de Arubaanse Staatsregeling en verder uitgewerkt in de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba (LARA) en het Reglement van Orde van de Algemene Rekenkamer (RvO). Van uiterst belang in haar werk is het besef dat burgers erop moeten kunnen rekenen dat de regering rechtmatig en doelmatig omgaat met publieke middelen en dat beloofde resultaten ook daadwerkelijk worden behaald.

Als onafhankelijk waarborginstituut is de Algemene Rekenkamer vrij in haar keuze van onderzoeksonderwerpen. De Algemene Rekenkamer bepaalt zelf en op welke wijze onderzoek wordt uitgevoerd en hoe daarover wordt gerapporteerd. Zij houdt bij besluiten, ten aanzien van de uit te voeren onderzoeken, zoveel mogelijk rekening met de wensen van de Staten van Aruba (Staten). De Algemene Rekenkamer werkt toe naar versterking van haar zelfstandige positie binnen het Arubaans staatsbestel. Bij deze versterking baseert zij zich op de acht grondbeginselen voor een degelijk functionerende rekenkamer, zoals uiteengezet door de International Organisation for Supreme Audit Institutions (INTOSAI), de internationale organisatie voor rekenkamers. Ten aanzien hiervan hebben de Verenigde Naties de onderstaande grondbeginselen onderschreven. De grondbeginselen, vrij vertaald uit het Engels, luiden als volgt:

1. Het bestaan van een geschikt en effectief staatsrechtelijk raamwerk en de daadwerkelijke toepassing van dit raamwerk.
2. Onafhankelijkheid van hoofden van een rekenkamer[1] en of verwante collegiale instituties, alsook zekerheid rondom hun ambtstermijn en juridische immuniteit bij de normale uitvoering van hun werkzaamheden.
3. Een voldoende breed mandaat en volledige zelfstandigheid, in de uitvoering van werkzaamheden als rekenkamer.
4. Onbeperkte toegang tot informatie.
5. Het recht en de verplichting om verslag te doen van haar werkzaamheden als rekenkamer.
6. De beslissingsvrijheid rondom de inhoud en de timing van rapporten alsook ze te publiceren en verspreiden.
7. Het bestaan van een effectief follow-up mechanisme op de aanbevelingen van een rekenkamer.
8. Financiële en beheersmatige/administratieve autonomie en de beschikbaarheid over de nodige middelen ten aanzien van geschikte menskracht, materieel en financiën.

De Algemene Rekenkamer acht de invulling van deze beginselen van groot belang voor haar functioneren.

1 *De term rekenkamer is de vertaling voor een Supreme Audit Institution (SAI), leidinggevenden en/ of de leden van een collegiaal bestuur van zo'n SAI.*

1.2 Samenstelling

De inrichting en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer worden in de Staatsregeling en in de LARA geregeld. Nadere bepalingen over de interne taken en de besluitvorming worden geregeld in het RvO.

1.2.1 Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer bestaat, conform artikel IV.6, eerste lid, van de Staatsregeling, uit drie (3) leden de voorzitter daaronder inbegrepen. Ultimo 2020 bestond de Algemene Rekenkamer uit:
- de heer mr. Frederick Nuboer, CAMS, waarnemend voorzitter;
- de heer mr. Rick C. Samuels, lid en
- mevrouw Lay-Hing de Kort-Yee MSc., lid.

Tabel 1: Functies van de leden Algemene Rekenkamer

Functie	Naam	Hoofd- en nevenfuncties	Datum benoeming	Vergoeding per maand (in Afl.)
Waarnemend voorzitter	mr. F. Nuboer, CAMS	- Beroepsbeoefenaar - Belastingadviseur - Coach bij Qredits Aruba	19 december 2008	3.000
lid	mr. R.C. Samuels	- Beroepsbeoefenaar - Advocaat - directeur van diverse bedrijven belast met onroerende zaken	1 augustus 2017	3.000
lid	L.H. de Kort-Yee Msc.	- Beroepsbeoefenaar - Financieel-expert - Coach bij Qredits Aruba en export coach bij Rijksdienst van Ondernemend Nederland - Bestuurslid stichting C.R.A.F.T.	22 november 2017	3.000
Plaatsvervangend lid	Vacature	-	-	-
Plaatsvervangend lid	Vacature	-	-	-

De leden worden voor het leven benoemd, dat wil zeggen tot het eind van het jaar, waarin het lid zeventig (70) jaar wordt. De functie van lid is geen voltijdse functie, dat betekent dat de leden naast het lidmaatschap van de Algemene Rekenkamer, elders werkzaam zijn. Bij onderzoek vervult een lid tevens de rol van lid-rapporteur. Een lid-rapporteur draagt zorg voor de bestuurlijke invulling bij het onderzoeksproces. Dit houdt in dat een lid-rapporteur tijdens het onderzoeksproces toetst, of de richting van het onderzoek en de bevindingen, voldoende basis bieden voor een bestuurlijk advies. De vaktechnische invulling en kwaliteitsborging van het onderzoekproces zijn voorbehouden aan de teamleider van het onderzoek respectievelijk de secretaris. De (on-)voltalligheid van de Algemene Rekenkamer en de benoeming van haar voorzitter blijven onderwerpen van permanente zorg.

De heer Nuboer fungeert, sinds het eervolle ontslag per 6 januari 2015 van de voormalige voorzitter van de Algemene Rekenkamer, als waarnemend voorzitter van de Algemene Rekenkamer. Na het bereiken van zeventig (70) jarige leeftijd van een lid moest de Algemene Rekenkamer haar voltalligheid opnieuw bereiken. Na de benoeming van de leden, de heer mr. R. Samuels en mevrouw drs. L.H. de Kort-Yee, is bij schrijven van 20 december 2017 een voordracht aan de Staten gedaan tot benoeming van de voorzitter. Ondanks de communicatie tussen de Algemene Rekenkamer en de Staten, is hierover geen beslissing genomen. Daardoor is per schrijven van 18 juni 2020 deze voordracht tot benoeming van de voorzitter gerappelleerd. Tevens ontbreekt tot heden, een besluit van de ministerraad c.q. minister-president omtrent de uitbetaling van de waarnemingstoelage van het lid dat de functie van voorzitter waarnemend.

Op 23 oktober 2020 heeft mevrouw drs. Lay-Hing de Kort-Yee haar ontslagbrief aan de Gouverneur aangeboden, met daarin vermeld een opzeggingstermijn van vier maanden, aflopend op 23 februari 2021.

Volledigheidshalve wordt in onderstaande tabel een overzicht gegeven van de correspondentie tussen de Algemene Rekenkamer en de Staten inzake voordrachten tot benoeming van leden respectievelijk voorzitter van de Algemene Rekenkamer.

Tabel 2: Correspondentie Algemene Rekenkamer en Staten

Datum ingekomen	Datum uitgaande	Onderwerp
	27-februari-15	On-voltalligheid Algemene Rekenkamer n.a.v. ontslag dhr. G. Werleman
	12-mei-15	Aanbevelingslijst voorzitter van de AR: 1.dhr. drs. L. Wong 2.dhr. mr. F. Nuboer
21-mei-15		Procedure omtrent aanbevelingslijst voorzitter van de Algemene Rekenkamer
	26-mei-15	Uw schrijven dd. 20 mei 2015 kenmerk US/98/14-15
9-juni-15		Antwoordbrief Staten inzake aanbevelingslijst voorzitter van de Algemene Rekenkamer
15-juni-15		Commissie Huishoudelijk Aangelegenheden no. 14 d.d. 18 augustus 2015 om 10:30 uur in het kantoor van Voorzitter van de Staten: Werving nieuwe leden AR en Begroting AR 2015
	13-november-15	Aanbevelingslijst van kandidaten ter vervulling van de vacature voor Lid van de Algemene Rekenkameripsum
	1-december-15	Curriculum Vitae kandidaten voor lid van de Algemene Rekenkamer
05-februari-16		Vergadering 10 februari 2016 m.b.t. voordracht voor een lid van de Algemene Rekenkamer
08-juli-16		Aanbevelingslijst Voorzitter/Lid Algemene Rekenkamer
26-oktober-16		Aanbevelingslijst Voorzitter/Lid Algemene Rekenkamer
	30-november-16	Aanbevelingslijst Voorzitter/Lid Algemene Rekenkamer
	28-maart-17	Aanbevelingslijst kandidaten voor lid van de Algemene Rekenkamer
7-december-17		Kennismaking gesprek Voorzitter der Staten
	20-december-17	Voordracht tot benoeming van de voorzitter van de Algemene Rekenkamer: 1. mr. F. Nuboer; 2. mr. R. Samuels; 3. drs. L.H. de Kort-Yee
23-maart-18		Uitnodiging CHA no. 9, d.d. 26 maart 2018: Gesprek met kandidaten aanbevelingslijst voordracht Algemene Rekenkamer tot benoeming van de voorzitter van de ARA (IS/336/17-18, d.d. 20 december 2017)
16-mei-18		Uitnodiging CHA no. 13, d.d. 18 mei 2018: Gesprek met kandidaat aanbevelingslijst voordracht Algemene Rekenkamer tot benoeming van de voorzitter van de Algemene Rekenkamer (IS/336/17-18, d.d. 20 december 2017)
10-oktober-18		Uitnodiging CHA no. 1, d.d. 15 oktober 2018: 1. Voorzitterschap ARA: datum 2de gesprek Nuboer
17-januari-19		Periodiek overleg 2019
	18-juni-20	Rappel, schrijven van 20 december 2017 inzake, voordracht tot benoeming voorzitter van de Algemene Rekenkamer
17-maart-21		Uitnodiging voor een overleg dinsdag 23 maart 2021
	29-april-21	Aanbevelingslijst kandidaten voor lid van de Algemene Rekenkamer n.a.v. ontslag lid, mw. drs. L.H. de Kort-Yee
	12-augustus-21	Aanbevelingslijst kandidaten voor lid van de Algemene Rekenkamer (Rappel)

Werving- en selectieproces (plaatsvervangend) lid

Potentiële geschikte kandidaten die aan de gestelde voorwaarden van de LARA (AB 1998 no. GT 20) voldoen, voeren onder andere een assessment uit. Na ontvangst van dat resultaat houdt de Algemene Rekenkamer met elk van de potentiële geschikte kandidaten een persoonlijk gesprek. Naast de aanlevering van een aanbevelingslijst, acht de Algemene Rekenkamer het van belang, dat tevens inzicht wordt verschaft in de wijze, waarop deze aanbevelingslijst tot stand is gekomen. Dit wordt gedaan om de transparantie rondom de werving- en selectieprocedure voor lidmaatschap en de besluitvorming daaromheen te bevorderen.

Reacties op de vacaturemeldingen

De selectieprocedure is op 26 augustus 2019 gestart, met de plaatsing van vacaturemeldingen in lokale dagbladen voor de functie van plaatsvervangende leden. Tot eind december 2019 - de sluitingsdatum voor aanmeldingen - hebben vier (4) kandidaten gereageerd. Alle potentiële geschikte kandidaten zijn beoordeeld op basis van een aantal vooropgestelde normen, te weten: nationaliteit, affiniteit met de Arubaanse samenleving en democratisch bestel, leeftijd, opleiding en professionele competenties alsook comptabiliteit tussen het lidmaatschap van de Algemene Rekenkamer met de primaire betrekking van de sollicitant.

Vervolg werving- en selectieprocedure

Vanwege het ontslagverzoek van mevrouw L.H. de Kort-Yee en teneinde de continuïteit van de werkzaamheden van Algemene Rekenkamer te garanderen, is het proces van werving en selectie lid respectievelijk plaatsvervangende leden, urgenter geworden. Beide vacatures zijn nogmaals opengesteld in november 2020 en herhalend in december 2020. In deze ronde hebben vijf (5) personen gereageerd. Ook zij hebben twee (2) weken de tijd gehad om conform het advies van Directie Wetgeving en Juridische Zaken (DWJZ), op een checklist en toetsingsschema betreffende artikelen vier (4) en 9 LARA te reageren. Van deze vijf personen is van twee (2) niets meer vernomen en een (1) voldoet niet.

Potentiële geschikte kandidaten

Het resultaat van het werving- en selectieproces uit beiden rondes is als volgt:

1. uit de in 2019 opgestarte ronde zijn van de vier (4) kandidaten, twee (2) potentiële geschikte kandidaten beschikbaar en bereid om een assessment te doen; en,
2. van de eind 2020 opgestarte ronde vijf (5) personen hebben gereageerd, waarvan twee (2) potentieel geschikt en bereid zijn om een assessment te doen.

Assessment

Tussen 9 en 16 maart 2021 werden de assessments van de vier (4) potentiële geschikte kandidaten door een extern bureau verricht. Het assessment onderzoek is gericht op de capaciteiten en persoonlijke eigenschappen van elk kandidaat, ten einde een advies te geven over de geschiktheid voor het vervullen van de positie van lid van de Algemene Rekenkamer. Gelet op het functieprofiel is gekeken naar de persoonlijkheidsaspecten in relatie tot de gewenste communicatieve, organisatorische en persoonlijke vaardigheden. Daarvoor is gebruik gemaakt van een gevalideerde testbatterij bestaand uit een capaciteitentest, een aantal persoonlijkheidsonderzoeken, een organisatorische simulatie en een diepte-interview. Per 26 maart 2021 heeft de Algemene Rekenkamer de assessmentverslagen ontvangen. Uit de resultaten blijkt dat er voldoende geschikte kandidaten zijn om een voordracht tot lid te kunnen doen.

Gesprekken

De voordracht aan de Staten bestaat uit een lijst van drie (3) kandidaten per vacante positie, naar volgorde van voorkeur. Hieruit kiezen de Staten twee (2) kandidaten en leggen deze ter besluitvorming voor aan de regering, die vervolgens een kandidaat benoemd. Om tot een aanbevelingslijst te komen is op 7 april 2021 in een Kamervergadering met vier (4) gekwalificeerde kandidaten individuele gesprekken gehouden. Deze gesprekken zijn gevoerd door de beide leden van de Algemene Rekenkamer in bijzijn van de secretaris. Na afloop van de gespreksronde en in de volgende Kamervergadering is de Algemene Rekenkamer overgegaan tot opstelling van een aanbevelingslijst van drie (3) kandidaten. De drie (3) geselecteerde kandidaten zijn van hun plaatsing op de aanbevelingslijst in kennis gesteld en verzocht, in aanloop op de indiening van deze lijst, verklaringen omtrent gedrag en verklaringen van goed fiscaal betalingsgedrag bij de Algemene Rekenkamer in te dienen.

Aanbevelingslijst

Middels schrijven van 29 april 2021 gericht aan de voorzitter van de Staten heeft de Algemene Rekenkamer de aanbieding van de aanbevelingslijst verricht. Op 12 augustus 2021 is een brief met dezelfde strekking nogmaals aan de Staten gericht. Tot heden is geen kandidaat voorgedragen door de Staten aan de regering.

1.2.2 Secretariaat

Aan de Algemene Rekenkamer is een ambtelijke organisatie toegevoegd, bestaande uit een secretaris en het onderzoeks- en ondersteunend personeel. De ambtelijke organisatie zal hierna het Secretariaat worden genoemd. De secretaris is, met inachtneming van de door de Algemene Rekenkamer bij instructie en besluiten te geven richtlijnen en aanwijzingen, belast met de dagelijkse leiding van de werkzaamheden en is belast met de verzorging van operationele aangelegenheden van het Secretariaat.

Personeelsbezetting

De Algemene Rekenkamer heeft al jaren te kampen met een tekort aan personeel. Ondanks dat de ministerraad op 20 maart 2020 akkoord ging met de indienstneming van een hoofd Bedrijfsvoering respectievelijk een onderzoeker, is geen verandering opgetreden in de invulling van de vacatures bij het Secretariaat. Door de COVID-19 pandemie en daaraan gerelateerde omstandigheden hebben betrokkenen zich teruggetrokken.
Alle vacatures zijn gedurende 2020 opengesteld. Uit dat werving- en selectieproces heeft de Algemene Rekenkamer op 26 oktober 2020 een verzoek aan de minister van Algemene Zaken gericht tot de indienstneming van een onderzoeker. Op 9 juni 2021 ging de ministerraad akkoord met dit verzoek. Het werving- en selectieproces voor de functie hoofd Bedrijfsvoering is in 2021 voortgezet. De ontstane achterstanden bij het inboeken van documenten, is weggewerkt en wordt tijdig bijgehouden door het inzetten van een invalkracht. Dit laatste vanwege langdurige ziekte van de medewerker Informatievoorziening, die in 2020 haar 30-jarige ambtsjubileum in overheidsdienst vierde. De ministerraad heeft in haar vergadering van 15 september 2020 voorts besloten akkoord te gaan met het advies van de Algemene Rekenkamer inzake de overplaatsing van een projectleider, na een ter beschikking stelling van twee (2) jaar. Het werving- en selectieproces voor de functies van projectleider en jurist heeft geen geschikte kandidaten opgeleverd.

Beëdiging secretaris Algemene Rekenkamer

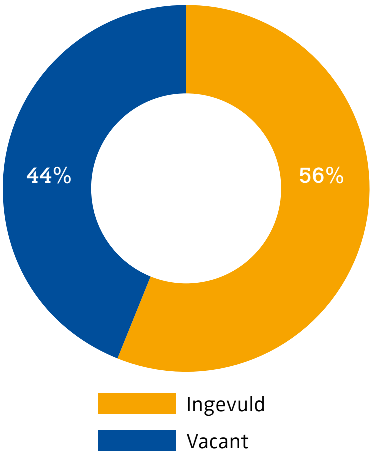
Op 7 mei 2020 is mevrouw drs. Mary Ann de Jong-Curet beëdigd als secretaris van de Algemene Rekenkamer door de Gouverneur van Aruba. Gezien de veiligheidsmaatregelen in relatie tot COVID-19 pandemie, vond de beëdiging plaats zonder genodigden en familie van betrokkene.

Gelegenheid: Beediging van de secretaris van de Algemene Rekenkamer.
Datum: 7 mei 2020
Deelnemers: drs. Mary Ann de Jong Curet met de Gouverneur Z.E. A. Boekhoudt.

Onderstaande figuur biedt een weergave van de personeelsbezetting per ultimo 2020.

Figuur 1: Personeelsbezetting 2020

Functie	Formatie 2020	Bezetting per 31-12-2020
Secretaris	1	1
Projectleider	3	-
Onderzoeksleider	3	3
Onderzoeker	6	3
Hoofd bedrijfsvoering	1	-
Jurist	1	-
Medewerker bedrijfsvoering	1	1
Medewerker informatievoorziening	1	1
schoonmaakster (deeltijd)	1	1
Totaal	18	10

Zoals bovenstaande figuur laat zien, zijn kernfuncties bij het Secretariaat nog steeds niet ingevuld. Dit is wel van groot belang voor de degelijke uitvoering van onze wettelijke taak. De afhankelijkheid van de minister van Algemene Zaken respectievelijk de ministerraad bij de aanname van personeel, de lange doorlooptijd van sollicitatie tot indienstneming als ook de waardering van de functies, zijn struikelblokken voor de werving van kwalitatief hoogwaardig personeel. De Algemene Rekenkamer heeft zich hier in het verleden meerdere malen over uitgesproken. De werving van personeel vormt een knelpunt voor haar functioneren. In dit kader zal de Algemene Rekenkamer volhouden aan het standpunt autonoom te moeten kunnen handelen bij de werving en beloning van haar eigen personeel. Deze autonomie dient wettelijk te worden geregeld bij de vernieuwing van de LARA.
Op 30 april 2020 heeft de Algemene Rekenkamer, mede in het kader van de Commissie versterking democratisch bestel, een concept memorie van toelichting op een in 2018 geconcipieerd concept-ontwerp Landsverordening Algemene Rekenkamer 2018, aan de directeur DWJZ met afschrift aan de voorzitter van de Commissie versterking democratisch bestel aangeboden. Daarin wordt de wettelijke verzelfstandiging en versterking van de onafhankelijke positie van de Algemene Rekenkamer nader geregeld.

Instituut

De Algemene Rekenkamer is een instituut in ontwikkeling. Aan deze ontwikkeling is in 2020 verder vormgegeven door het deelnemen aan het programma Supreme Audit Institution (SAI) Performance Measurement Framework (PMF). Dit performance audit betreft een beoordeling van de prestaties van de Algemene Rekenkamer ten opzichte van de International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI) standaarden. Het belangrijkste doel van deze beoordeling is het uitvoeren van een nulmeting van de prestaties van de Algemene Rekenkamer, om de sterke en zwakke punten te identificeren. De beoordeling dient tevens als een stap in de richting van waarborging van de kwaliteit van de onderzoeken door ISSAI-standaarden te implementeren. Dit is in overeenstemming met het strategische beleidsplan. Na het volgen van een online basistraining in mei 2020, is de beoordeling in juli 2020 van start gegaan. De beoordeling heeft betrekking op alle onderdelen van de organisatie en niet alleen op het onderzoekswerk. Zo zijn het wettelijke kader, de interne organisatie, het beheer van de financiële activa,

het personeelsbeheer en communicatie beoordeeld op hun prestaties over de periode 2018 tot en met 2020. Het resultaat geeft een zelfreflectie van hoe de Algemene Rekenkamer presteert in haar organisatie. Het rapport is op 27 augustus 2021 aan de Staten gepresenteerd en op de website van de Algemene Rekenkamer openbaar gemaakt. De resultaten van de beoordeling dienen als leidraad voor het strategische beleidsplan 2023-2026. Deze resultaten zullen tevens de richting aangeven voor het corrigerende actieplan dat de Algemene Rekenkamer voor de komende periode zal opstellen.

Gelegenheid: groepsfoto Algemene Rekenkamer
Datum: 26 november 2020

Missie en visie

De Algemene Rekenkamer heeft per 1 juli 2020 zowel haar integriteitsbeleid als gedragscode vastgesteld. Beide producten vloeien voort uit het vastgesteld strategische beleidsplan 2019-2022. Met het strategische beleidsplan 2019-2022 is de visie en de missie van de Algemene Rekenkamer herzien. De nieuwe missie luidt:

De Algemene Rekenkamer levert op grond van haar toevertrouwde taak een bijdrage aan het beter functioneren van het openbaar bestuur, door kwalitatief hoogwaardig onderzoek te verrichten ten behoeve van het algemeen belang.

De visie van de Algemene Rekenkamer:
De Algemene Rekenkamer is, als Hoog College van Staat, een onafhankelijk instituut met autoriteit op het gebied van onderzoek naar het openbaar bestuur, hetgeen wordt bewerkstelligd dankzij toegewijd personeel.

Deze visie en missie wordt ondersteund door een vastgestelde planning, waarin doelstellingen en acties zijn geconcretiseerd. De doelstellingen zijn geformuleerd op basis van de onderkende kritische succesfactoren. De kritische succesfactoren dienen als voorwaarden om de visie en missie te kunnen realiseren. De resultaten van de SWOT-analyse[2] hebben als input gediend voor het bepalen van de kritische succesfactoren en nadere planning.

Kernwaarden

Met het formuleren van het nieuwe strategische beleidsplan, zijn ook de kernwaarden herzien en herformuleerd. Volledigheidshalve wordt hiervoor verwezen naar pagina 4 van dit jaarverslag.

Een rekenkamer heeft de plicht om zich te houden aan hoge gedragsstandaarden, zoals eerlijkheid en openheid, bij de uitvoering van haar taken en in haar verhouding tot gecontroleerden. Een rekenkamer dient objectief te zijn bij de behandeling van kwesties en onderwerpen die in onderzoeken aan bod komen. Het is van groot belang dat de Algemene Rekenkamer onafhankelijk en objectief is, en ook zo overkomt. Daarom dient de Algemene Rekenkamer ook volledig transparant te zijn in de uitvoering van haar taak en dient zij gepaste professionele voorzichtigheid aan te wenden bij de uitvoering van en het toezicht op onderzoeken en bij de voorbereiding van de rapporten.

2 *SWOT- analyse: Strenghts, Weaknesses, Opportunities and Threats analyse.*

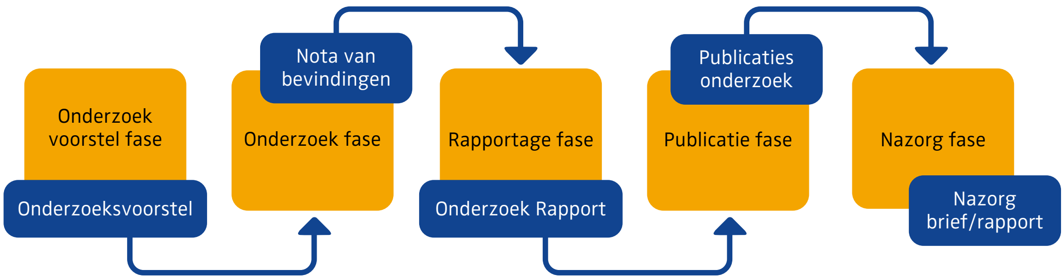
1.3 Werkterrein en werkwijze onderzoek

De constitutionele kerntaak van de Algemene Rekenkamer is het verrichten van onderzoek op de doelmatigheid en rechtmatigheid van de ontvangsten en uitgaven van het Land. Tijdens het verrichten van haar onderzoek heeft de Algemene Rekenkamer toegang tot alle overheidsdiensten, landsbedrijf, begrotingsfondsen en Hoge Colleges van Staat. Tevens is ze bevoegd inlichtingen in te winnen bij overheidsvennootschappen, gesubsidieerde instellingen en overige instellingen, waarvan het beheer van het geldelijk belang van het Land rechtstreeks of zijdelings is betrokken. De onderzoeksafdeling voert, na vaststelling van een onderzoeksvoorstel door de Algemene Rekenkamer, het onderzoek uit. Voor elk onderzoek wordt een verantwoordelijke teamleider aangewezen. In de onderzoeksfase vindt uitwisseling van informatie plaats, op ambtelijk niveau, tussen de onderzoeksafdeling en de gecontroleerde(n). Tijdens het onderzoek zijn contactmomenten met de verantwoordelijke lid-rapporteur ingebouwd. Hierbij wordt in driehoeksoverleg, tussen de teamleider, de lid-rapporteur en de secretaris, overleg gepleegd over de richting en de boodschap van het onderzoek. De onderzoeksfase eindigt met het opleveren van een nota van bevindingen. De nota van bevindingen dient ter afstemming van de feitelijke bevindingen en ambtelijke conclusies uit het onderzoek met de gecontroleerde.

Na afronding van de onderzoeksfase begint de bestuurlijke fase van het onderzoek. In deze fase stelt het onderzoeksteam een rapport op met een bestuurlijke boodschap. De nota van bevindingen dient ter onderbouwing van deze bestuurlijke boodschap. Naar aanleiding van de bevindingen worden aanbevelingen geformuleerd.

De bestuurlijke fase wordt afgesloten met de vaststelling van het definitieve onderzoeksrapport. Alvorens het definitieve onderzoeksrapport vast te stellen, wordt het met de verantwoordelijke minister(s) afgestemd door middel van bestuurlijk hoor en wederhoor. De reactie van de verantwoordelijke bestuurder wordt integraal opgenomen in het definitief onderzoeksrapport en wordt tot slot voorzien van een nawoord van de Algemene Rekenkamer. De Algemene Rekenkamer heeft de Staten als hoofd stakeholder. Als het definitieve rapport door de Algemene Rekenkamer is vastgesteld, wordt het daarom aan de Staten aangeboden. Met de aanbieding van het rapport van de Algemene Rekenkamer aan de Staten, wordt het rapport een openbaar document, dat voor een ieder beschikbaar is. Het rapport wordt op de website van de Algemene Rekenkamer, zijnde www.rekenkamer.aw, geplaatst.

Figuur 2: Schematische weergave onderzoeksproces

Onder nazorg worden de bevindingen uit het onderzoeksrapport door middel van een persconferentie/persbericht aan de burger gepresenteerd. Dit wordt door de leden en secretaris, in bijzijn van de verantwoordelijke teamleider gedaan. Naast de persconferentie/persbericht wordt ook een intern en extern evaluatie gehouden, waar lessen voor de organisatie worden besproken en vastgelegd. Aandacht verdient de follow up met de Staten, ministers en diensten over de implementatie van de aanbevelingen en een correctieactieplan door de dienst(en).

1.4 Voorwaarden zelfstandige Algemene Rekenkamer

Wil de Algemene Rekenkamer toewerken naar een meer effectief en efficiënt instituut, dan dient zij over een eigen personeelswerving en volledige begrotingsuitvoering te beschikken. De bestaande wetgeving voor de Algemene Rekenkamer is dan ook toe aan grondige vernieuwing. De Algemene Rekenkamer is sinds 2018 bezig met een nieuwe landsverordening. Gedurende 2020 heeft de Algemene Rekenkamer verder ondersteuning gekregen van de Stichting Overheidsaccountantsbureau in de werkzaamheden voor de herpositionering van de Algemene Rekenkamer als Hoog College van Staat binnen het staatsbestel. Deze herpositionering dient te leiden tot het verder vormgeven van de onafhankelijkheid van de Algemene Rekenkamer, door onder andere een grotere autonomie bij de werving van personeel en de uitvoering van haar begroting. Deze ondersteuning heeft in 2020 geresulteerd in de aanbieding van een concept memorie van toelichting op de in 2018 opgeleverde concept-ontwerp Landsverordening Algemene Rekenkamer 2018. Met de verdere verzelfstandiging voldoet Land Aruba aan de grondbeginselen voor een degelijk functionerende Algemene Rekenkamer, zoals uiteengezet in de Lima Declaration van de INTOSAI, de internationale organisatie voor rekenkamers. Voor de indiening en uitvoering van een begroting voor een rekenkamer stelt het door de Verenigde Naties geratificeerde Lima Protocol dat een rekenkamer over voldoende autonomie dient te beschikken om over eigen middelen, menselijk kapitaal en materieel te kunnen beschikken. Alhoewel de Algemene Rekenkamer over eigen begroting en materieel beschikt, ontbreekt het aspect van eigen personeelsaanname respectievelijk beloningsbeleid nog. Daardoor kan er zeker niet gesproken worden van een Algemene Rekenkamer met voldoende autonomie. De essentie in dit verband is dat een rekenkamer in staat moet zijn om haar eigen personeel aan te nemen en te kunnen begeleiden, om daarmee de juiste productiviteit te kunnen garanderen. Zoals ook thans blijkt, is de Algemene Rekenkamer onderbezet en kan zij niet over het personeel beschikken dat zij nodig heeft. De Commissie versteking democratisch bestel is door de minister-president in het leven geroepen om de versterking van de Hoge Colleges van Staat samen te kanaliseren en te verwezenlijken. In deze commissie nemen deel de voorzitters en griffier/secretarissen van de Staten, de Raad van Advies, de Algemene Rekenkamer alsook de directeur van de Directie Wetgeving en Juridische Zaken, een vertegenwoordiger van het Bureau van de minister-president, die tevens voorzitter is van de Commissie. Tevens is een deskundige aangesteld. Binnen het kader van de ontwerp Rijkswet Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling (COHO) en het Landspakket Aruba, leverde de Algemene Rekenkamer middels een op 22 februari 2021 uitgebrachte nota een beeld van haar positie binnen het financieel beheer van het Land Aruba. De Algemene Rekenkamer wenst een bijdrage te leveren aan de invulling en uitvoering van de uitvoeringsagenda, behorend bij het overeengekomen Landspakket Aruba. Van belang is de Staatsrechtelijke inbedding van de Algemene Rekenkamer en haar onderzoeksbevoegdheden in de verhouding tot het Rijksorgaan COHO.

Thema A, Financieel Beheer, van de uitvoeringsagenda betreft onderdeel 1A, de versterking van de financiële kolom. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Voorgenomen uitwerkingsactiviteiten betreffen de aanpassing van het juridische kader om de financiële kolom en de financiële organisaties te versterken. Ter versterking van de Algemene Rekenkamer binnen het democratisch bestel respectievelijk het financieel beheer van Land Aruba, is aandacht en prioriteit nodig voor de modernisering van de LARA. De Algemene Rekenkamer streeft er naar om de ISSAI-standaarden (International Standards of Supreme Audit Institutions) te implementeren bij het uitvoeren van doelmatigheid- en rechtmatigheidsonderzoeken. Wijzigingen in het wettelijke kader zijn daardoor noodzakelijk om de financiële en organisatorische onafhankelijkheid van de Algemene Rekenkamer te versterken c.q. vergroten, wat de prestatie zal verbeteren.

Voor een stand van zaken over de werkzaamheden gedurende 2020, wordt verwezen naar paragraaf 6 van hoofdstuk II.

2 Verslag van de werkzaamheden

In dit hoofdstuk komen de verrichte werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer over het afgelopen dienstjaar aan bod. Het bestaansrecht van een rekenkamer is het behartigen van het burgerbelang. Een belangrijke leidraad voor de onderzoeken van de Algemene Rekenkamer is dat burgers, door de Staten vertegenwoordigd, erop moeten kunnen rekenen dat de regering rechtmatig en doelmatig met publieke middelen omgaat en de voorgenomen doelstellingen daadwerkelijk haalt.
Op basis van het strategische beleidsplan 2019-2022 heeft de Algemene Rekenkamer, bepaald om hoogwaardig onderzoeken te verrichten naar het rechtmatig en doelmatig functioneren van de overheidsfinanciën en hiermee een bijdrage leveren aan het beter functioneren van het openbaar bestuur. Middels haar onderzoeken beoogd de Algemene Rekenkamer het rechtmatig en doelmatig handelen binnen de overheid te bevorderen, een bijdrage te leveren aan de transparantie van het openbaar bestuur en zo de controlerende taak van de Staten te versterken. Uit de memorie van toelichting behorende bij de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer over het dienstjaar 2020 (AB 2020, no. 65), zijn de hoofddoelstellingen vastgesteld.

Naast het wettelijk verplicht onderzoek naar de jaarrekening van het Land voor het dienstjaar 2019, was de wenst van de Algemene Rekenkamer om drie andere onderzoeken te doen. De crisis rondom de corona pandemie had een impact op het onderzoeksprogramma 2020-2022 en de oorspronkelijke planning.

Hierna worden de Kamervergaderingen, die gedurende het afgelopen dienstjaar zijn gehouden, geresumeerd. Vervolgens wordt kort ingegaan op de contactmomenten die er in 2020 zijn geweest. Hoofdstuk 2 geeft alsmede een beschrijving van de gevolgde opleidingen evenals een samenvatting van de in 2020 gepubliceerde onderzoeksrapport(en) respectievelijk monitoringsactiviteiten.

2.1 Kamervergaderingen

In 2020 waren er in totaal 15 reguliere Kamervergaderingen. Belangrijke agendapunten in de reguliere vergadering waren de voortgangsbewaking van het lopend onderzoek naar de Jaarrekening van het Land 2018, de onderzoeksvoorstellen voor de onderzoeken naar de Jaarrekening van het Land 2019, Instellingen op Afstand, Fondo pa Asistencia Social di Emergencia (FASE) en Supreme Audit Institution Performance Measurement Framework (SAI PMF). Voorts was onderwerp van de Kamervergaderingen het verbeteringstraject van het instituut, waaronder de vaststelling van het integriteitsbeleid en de gedragscode, het voorstel van de ontwerp-landsverordening Algemene Rekenkamer 20.., het aantrekken van lid respectievelijk plaatsvervangende leden, (onderzoekend) personeel en haar huisvesting, inclusief een nieuwe huurovereenkomst.

2.2 Contactmomenten

De strategie van de Algemene Rekenkamer is erop gestoeld om naast oordelen door middel van onderzoek, ook relevante bestuursadviezen te verstrekken. Dit laatste wordt gedaan ter verdere verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Hierdoor wordt periodiek bestuurlijk overlegd met belangrijke stakeholders, zoals de Staten, de ministers en andere gezagsdragers. De Algemene Rekenkamer heeft in het kader van haar samenwerking contactmomenten gehad in 2020, waarvan wij de belangrijkste momenten kort samenvatten. Deze contactmomenten zijn voornamelijk schriftelijke of in virtuele vorm geweest. Dit vanwege de beperkingen door de Covid-pandemie.

Staten

Voor het dienstjaar 2020 is het contact met de Staten voornamelijk gericht op de voortgang en ontwikkelingen bij de concept-ontwerp landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba, de benoeming van voorzitter van de Algemene Rekenkamer, rappelverzoeken omtrent de behandeling van (onderzoek)rapporten van de Algemene Rekenkamer, informatie omtrent het doelmatigheidsonderzoek SAI PMF inclusief de instelling van SAI Independence Rapid Advocacy Mechanism (SIRAM) en aanpak onderzoek jaarrekeningen van het Land over het dienstjaar 2019 respectievelijk 2020. De Algemene Rekenkamer hecht veel waarde aan de behandeling van haar rapporten door de Staten en de versterking van wederzijdse werkrelatie.

Ministers

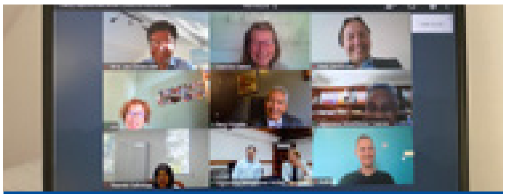
In onderstaande tabel is een opsomming opgenomen van diverse onderwerpen die behandeld zijn met de minister-president c.q. minister van Algemene Zaken respectievelijk de minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur.

Tabel 3: Onderwerpen behandeld met minister

Onderwerp	minister AZ - minister president	minister Financiën
Onderzoek Jaarrekening 2018 en 2019	X	X
Verzoek Informatie/ Aankondigen aanpak jaarrekening 2019 en 2020	X	X
Vooronderzoek instellingen op afstand	X	X
Verzoek Focusonderzoek: Zicht op Subsidie	X	
Informatie inzake PMF-Assessment introductie SIRAM	X	
Aankondigen en toelichtingen monitoringsactiviteiten 2020	X	X
Verzoek Informatie en Uitgaven c.q. betalingen COVID-19	X	X
Jaarplanning 2020 en Begroting 2021 Algemene Rekenkamer	X	
Personeelsaangelegenheden	X	
Gebouw Huurvoorwaarden/Huurovereenkomst AR-SMFA	X	
Commissie Corporate Governance Code (CCGC)	X	
National Security System Assessment (NIS-A)	X	

Koninkrijksrelaties

In het kader van Koninkrijksrelaties zijn er gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van het ministerie van Binnenlandse Zaken, het Arubaanse lid binnen de Raad van State en met de Algemene Rekenkamers van Nederland, Curaçao en van Sint Maarten. Op 2 maart 2020, in aanwezigheid van de vertegenwoordiger van Nederland, vond te kantore van de Algemene Rekenkamer een kennismaking plaats met de kwartiermaker van het in oprichting zijnde orgaan COHO. Op 3 maart respectievelijk 14 december 2020 zijn op Aruba besprekingen gevoerd met mw. mr. M. F. Schwengle, het Arubaanse lid binnen de Raad van State.

Gelegenheid:
Teleconferentie met rekenkamers binnen het Koninkrijk.
Datum: 21 september 2020

Op 21 september 2020 vond een teleconferentie met de rekenkamers binnen het Koninkrijk plaats, waarbij afscheid werd genomen van het Nederlandse collegelid mw. Francine Giskes. De leden van de Algemene Rekenkamer van Curaçao en van de Algemene Rekenkamer van Aruba bedanken mw. Giskes voor haar inzet en voor de samenwerking. Mw. Giskes vertelde dat ze in de loop van de jaren een zwak voor de regio gekregen had. Ze was blij dat de banden tussen de Algemene Rekenkamers binnen het Koninkrijk aangehaald zijn. Niet alleen omdat ze ziet dat de Algemene Rekenkamer van Nederland, net als bij haar internationale projecten, er zelf ook van leert maar ook omdat het de Algemene Rekenkamer van Nederland doet beseffen hoe 'verwend' ze als Rekenkamer Nederland eigenlijk is.

CAROSAI

De Caribbean Organisation of the Supreme Audit Institution (CAROSAI) is op 7 augustus 1988 in Trinidad and Tobago opgericht. De organisatie bestaat uit ledenrekenkamers van 23 landen in de Caribische regio. Vanaf juni 2019 is de heer mr. Frederick Nuboer, CAMS, de waarnemend voorzitter van de Algemene Rekenkamer van Aruba, lid van het bestuur van CAROSAI.
Bij het XII CAROSAI Congres zal Aruba het voorzitterschap van de CAROSAI overnemen. Dit congres zal van 15 tot en met 19 mei 2022 op Aruba plaatsvinden en wordt door de Algemene Rekenkamer van Aruba georganiseerd.

The Effects of COVID-19 Pandemic on SAIs - A Caribbean Perspective

CAROSAI heeft tussen 15 en 21 mei 2020, onder haar leden een enquête gehouden inzake de effecten van COVID-19 pandemie op het functioneren van de rekenkamers. Binnen dit samenwerkingsverband hebben tweeëntwintig (22) van de drieëntwintig (23) rekenkamers van het Caribisch gebied, waaronder de Algemene Rekenkamer van Aruba, aan deze enquête deelgenomen. Op 9 juni 2020 zijn de resultaten hiervan in het rapport "The Effects of COVID-19 Pandemic on SAIs – A Caribbean Perspective" uitgebracht. De belangrijkste conclusies van de enquête zijn: *"The COVID-19 Pandemic has forced SAIs to adopt in a short space of time a new way of interacting with each other in the workplace; to relook the concept of the physical work space; to consider how SAIs need to respond to these very changes that are occurring in the public sector; and, to re-examine the changes that would be required to how work is executed on a daily basis. SAIs must be ready to respond to the change brought on by the new normal. This means greater use of information technology and data analytics to enable*

the application of real time audit techniques. On the other hand, Government should facilitate SAIs by providing the requisite resources to enable capacity and institutional development to undertake real time audit of government spending and to do so with the use of information technology. The use of information technology coupled with the real time audit methodology should strengthen governance and public financial management systems which will secure greater transparency and accountability of government's use of public resources.''. Dit rapport is op de website van de Algemene Rekenkamer, www.rekenkamer.aw, te vinden.

Stichting Overheidsaccountantsbureau (SOAB)

Gedurende 2020 is gewerkt aan een concept memorandum van overeenstemming tussen de SOAB en de Algemene Rekenkamer. Beide instanties werken geruime tijd met elkaar samen. Het doel van deze niet-exclusieve en niet-bindende samenwerking is het samenwerken en elkaar verlenen van bijstand, op het gebied van:

1. stage en traineeplaatsen uitwisseling,
2. uitwisselen van opleidingsmogelijkheden, en
3. samenwerking bij het werven en selecteren van potentiele werkkandidaten.

Per 1 september 2021 is het concept memorandum ter advies aangeboden aan de directeur Directie Wetgeving en Juridische Zaken.

2.3 Loopbaanontwikkeling

Het continu scherp houden van reeds bestaande kennis en het aanleren van nieuwe competenties zijn voor de onderzoekscapaciteiten van groot belang. In 2019 is het Persoonlijke Ontwikkelingsplan (POP) traject voortgezet. Echter heeft het proces in 2020 vertraging opgelopen en is in uitvoering nog niet adequaat. In de komende periode zal het POP-traject worden geactualiseerd en afgerond teneinde aan de individuele ontwikkelingen in relatie tot de organisatorische behoeften een betere invulling te geven. Hiermee wordt gelijk een van de kritische succesfactoren de nodige aandacht gegeven. In 2020 heeft het personeel de onderstaande cursussen, workshops en webinars bijgewoond. In haar inspanning om zich te blijven ontwikkelen en nieuwe onderzoekstechnieken te kunnen toepassen om actueel en relevant te blijven, heeft het onderzoeksteam van de Algemene Rekenkamer deel genomen aan een webinar over Focusonderzoek. Deze tweedelig webinar werd door de European Organisation of Supreme Audit Institutions (EUROSAI) georganiseerd en had als doel een platform te bieden, waar rekenkamers hun ervaringen en leringen met focusonderzoek, onderling kunnen delen en van elkaars ervaringen te leren. Oorspronkelijk was het bedoeld om de training in de vorm van een summer school aan te bieden. Gezien de omstandigheden inzake de COVID-19 pandemie, werd het in de vorm van een webinar georganiseerd.

Cursus Performance Audit (online course)

CAROSAI samen met Organisation of Latin American and Caribbean Supreme Audit Institutions (OLACEFS) hebben een online cursus van Performance Audit georganiseerd. Deze online training werd gefaciliteerd door Tribunal de Contas da União, de Braziliaanse rekenkamer, en ondersteund door CAROSAI. De cursus was een online training van 60 uren, dat het personeel in hun eigen tijd hebben gevolgd. Deze cursus is gericht op doelmatigheidscontrole (performance audit), waarbij de deelnemers aan het eind in staat zijn een audit uit te voeren. Dit behulp van efficiënte technieken en nuttige werkdocumenten. Hiermee kunnen onderzoekers vervolgens auditrapporten voorbereiden, om de werkresultaten te communiceren naar verschillende stakeholders. Drie onderzoekers hebben deelgenomen aan deze cursus en hebben dit in december 2020 succesvol afgerond.

SAI PMF Basic Training Course

De medewerkers van het onderzoeksteam hebben een SAI PMF Basic Training course programma gevolgd, dat door de INTOSAI Development Initiative (IDI) in samenwerking met CAROSAI werd gefaciliteerd. Het doel van dit programma was om een nulmeting te doen op het ISSAI prestatieniveau van de deelnemende rekenkamers, om de sterke en zwakke punten te identificeren. Drie (3) onderzoek personeel hebben meegedaan met de SAI PMF training onder begeleiding en met ondersteuning van de IDI en CAROSAI. Het programma had een looptijd van drie (3) maanden training en negen (9) maanden intensief assessment. De resultaten zijn in een rapport gepresenteerd, per 1 juli 2021 vastgesteld en per 27 augustus 2021 gepubliceerd. Noemenswaardig is dat Aruba als 1 van de 13 landen in de wereld dit onderzoek heeft gepland, uitgevoerd, beëindigd en gepubliceerd. Hierbij wordt verwezen naar de website van IDI, https://www.idi.no/work-streams/wellgoverned-sais/sai-pmf/reports-data.

International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI)

De Algemene Rekenkamer van Aruba heeft de Algemene Rekenkamer van Nederland benaderd met het verzoek om bij het onderzoeksproces ondersteuning te bieden. In dat verband heeft de heer M. Mghizrat van de Algemene Rekenkamer van Nederland zijn kennis in het toepassen van de ISSAI-standaarden bij het onderzoek naar de jaarrekening gedeeld met het onderzoeksteam. Door middel van diverse brainstormsessies is de aanpak en scope van het onderzoek(voorstel) naar de jaarrekening 2019 vormgegeven. Het team kijkt terug op een leerzame ervaring.

2.4 Onderzoeksactiviteiten

Een belangrijk onderdeel van het onderzoeksprogramma van de Algemene Rekenkamer is het doorlopend monitoren van ontwikkelingen van alle ministeries. Deze monitoring leidt tot onderzoeksonderwerpen en de uitwerking van onderzoeksvoorstellen, welke worden aangeboden aan de Algemene Rekenkamer. Onderstaand wordt ingegaan op de gepubliceerde rapporten in 2020, waarna het monitoringsproces nader wordt toegelicht. Alle rapporten van de Algemene Rekenkamer zijn digitaal beschikbaar via www.rekenkamer.aw.

Raadpleegfunctie Payroll Systeem Aruba (PSA)

De Algemene Rekenkamer heeft in februari en november 2020 verzoeken gestuurd aan de Directie Financiën en de Departamento Recurso Humano (DRH) voor het verkrijgen van toegang tot het PSA-systeem van het Land. Met name bij het verrichten van het jaarlijkse rechtmatigheidsonderzoek naar de jaarrekening van het Land, is het relevant om inzage te hebben tot het personeelsbestand respectievelijk de salarisadministratie (payroll). De Algemene Rekenkamer heeft in haar schrijven benadrukt de nodige interne maatregelen te nemen tot gegevensbeveiliging gezien de gevoeligheid van de informatie. Het verzoek van de Algemene Rekenkamer is nog niet geconcretiseerd aangezien bij de Directie Financiën personeel beschikbaar dient te stellen, om de nodige toelichting en training aan de Algemene Rekenkamer te kunnen bieden. Juist in tijden van de Covid-19 pandemie en de naleving van de gezondheidsprotocollen, is het belangrijk in het kader van e-government gebruik te kunnen maken van dit instrument bij onderzoeksactiviteiten. De Algemene Rekenkamer werkt er naar toe dat dit verzoek zo spoedig mogelijk, doch nog in 2021 afgehandeld zal worden.

Klankbordfunctie

De Algemene Rekenkamer van Nederland fungeert als klankbord bij enkele onderzoeken van de Algemene Rekenkamer. De klankbordfunctie die de Algemene Rekenkamer van Nederland vervult, is gericht op de inhoudelijke ondersteuning bij rekenkamer-specifiek werk en moeilijke vraagstukken. Het klankbord leidt tot uitwisseling van gezichtspunten door de complementaire kennis en ervaring van beide rekenkamers. De Nederlandse rekenkamer draagt met haar inhoudelijke kennis en ervaring bij aan het ontwikkelen, opstellen of de besluitvorming van het onderzoeksvoorstel (doel, scopeafbakening, normen en dergelijke), rapportage en boodschap formulering. Met de eigen kennis wordt de inbreng van de Algemene Rekenkamer van Nederland in de lokale context toegepast. De samenwerking zorgt voor de nodige leermomenten door gebruik te maken van de ervaring van de Nederlandse rekenkamer.

Rapport Jaarrekening Land Aruba 2018

Voor het dienstjaar 2020 heeft de Algemene Rekenkamer naast twee interne rapporten, een onderzoeksrapport gepubliceerd. Voor de interne rapporten en werkzaamheden wordt verwezen naar paragraaf 2.6. Het rapport over de Jaarrekening 2018 is gedurende 2019 niet uitgebracht, vanwege opgelopen vertraging. Het rapport inzake het onderzoek naar de jaarrekening van het Land over het dienstjaar 2018 had uiterlijk 23 december 2019 aan de minister van Financiën, Economische Zaken en Cultuur aangeboden moeten worden. Echter, de oplevering liep vertraging op voornamelijk vanwege twee factoren, namelijk, geconstateerde fouten in de Jaarrekening 2018 en vertraging bij het ontvangen van ambtelijke reacties, in het kader van het hoor en wederhoor proces. De aanbieding aan de Staten van het rapport Onderzoek Jaarrekening land Aruba 2018 vond op 7 augustus 2020 plaats. Het gaat om een

jaarlijks terugkerend onderzoek ter uitvoering van haar wettelijke taak. Het is belangrijk dat het Land op termijn tot houdbare en gezonde overheidsfinanciën komt. Dit kan bereikt worden door onder andere het verlagen en het beheersen van kosten en het verhogen van middelen. De Algemene Rekenkamer heeft de afgelopen jaren de ontwikkeling van de resultaten op de voet gevolgd en hierover gerapporteerd. De centrale vraag bij het onderzoek naar de Jaarrekening 2018 was in hoeverre de door de regering genomen maatregelen in 2018 geleid hebben tot resultaten conform de te behalen houdbare overheidsfinanciën op termijn. Daarnaast is nagegaan of de regering zich bij de begrotingsuitvoering heeft gehouden aan de vastgestelde begroting 2018, met inachtneming van relevante wettelijke bepalingen en het financieel beheer voor 2018.

Op het moment dat het onderzoeksrapport werd afgerond, bevond het Land Aruba zich in een ongekende crisis: de COVID-19 pandemie. Deze crisis maakt de waarschuwingen van de Algemene Rekenkamer over de jaren heen opeens pijnlijk duidelijk. Het bewerkstelligen van duurzame overheidsfinanciën komt namelijk moeilijk op gang. Ook de in 2018 behaalde resultaten waren nog niet voldoende om het op termijn behalen van duurzame overheidsfinanciën te ondersteunen. Het niet op orde krijgen van de overheidsfinanciën kan verstrekkende gevolgen hebben voor het Land en haar burgers. Het Land zal niet in staat zijn om onverwachtse (financiële) klappen op te vangen. Om duurzame resultaten te behalen en voortgang te boeken, is een structurele aanpak noodzakelijk. Hiervoor is een gezamenlijke inspanning van alle ministeries nodig. Beleidsacties die worden aangekondigd, dienen ook daadwerkelijk gerealiseerd te worden. Algemene doelstellingen moeten worden omgezet naar concrete actieplannen binnen elk ministerie.

De Algemene Rekenkamer concludeert bij dit onderzoek, dat het exploitatieresultaat in 2018 licht is verslechterd ten opzichte van het dienstjaar daarvoor. Het effect van de middelenstijging in 2018 wordt teniet gedaan door de gelijktijdige kostenstijging die zich ten opzichte van 2017 heeft voorgedaan. Er doen zich bij de begrotingsrealisatie begrotingsonrechtmatigheden voor op zowel totaalniveau, ministerieniveau als op het niveau van hoofdkostensoort/hoofdbudgethouder. Diverse overschrijdingen in de kosten, worden in onvoldoende mate in de jaarrekening van het Land toegelicht. Het gebrek aan voldoende toelichting (comply or explain) is van invloed op de transparantie naar de Staten toe. De Algemene Rekenkamer concludeert verder dat de rechtmatigheid, volledigheid en nauwkeurigheid van kosten en middelen, door tekortkomingen in het financieel beheer, niet kunnen worden gewaarborgd. Tekortkomingen die de rechtmatigheid beïnvloeden zijn zichtbaar in het personeelsbeheer bij DRH en het subsidiebeheer. Bij de Departamento di Impuesto (DIMP) kan het waarborgen van de volledigheid en nauwkeurigheid van de winstbelasting, belasting op bedrijfsomzetten en belasting additionele voorzieningen PPS-projecten niet worden aangetoond.

Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer adviseert de regering om realistische doelen voor de individuele ministeries vast te stellen, die aansluiten op de algemene doelstellingen van het Land. Over de realisatie hiervan dienen duidelijke afspraken en actieplannen te worden gemaakt, met de nodige monitoring en tijdige bijsturing. De tijd is aangebroken voor transparantie in de financiële huishoudingen van de noodlijdende entiteiten. De Algemene Rekenkamer raad de regering aan om eisen en randvoorwaarden te stellen aan de toekenning van middelen aan

deze noodlijdende entiteiten. Dit om te voorkomen dat het Land, zonder uitzicht op verbetering, telkens weer bijspringt met alle gevolgen van dien. Gezien de ontwikkelingen in de kosten, benadrukt de Algemene Rekenkamer nogmaals structurele maatregelen te nemen om tekorten binnen afzienbare tijd tot een surplus te brengen in lijn met de afgesproken begrotingsnormen. Verder beveelt de Algemene Rekenkamer de regering aan om ervoor te zorgen dat voornamelijk de vitale diensten zoals de DIMP, Directie Financiën en DRH over een afdeling Interne Controle en Administratieve Organisatie beschikken en dat deze afdelingen in staat zijn interne controlewerkzaamheden uit te voeren. Tot slot benadrukt de Algemene Rekenkamer het belang van het zo spoedig mogelijk afsluiten van de begrotingscycli 2016 en 2017 ter voorkoming van verder vertraging.

De minister van Financiën heeft op het conceptrapport van de Algemene Rekenkamer gereageerd. In haar reactie geeft de minister aan dat zij het met diverse punten van de Algemene Rekenkamer eens is, en licht op een aantal punten haar verschil in zienswijze toe. Zo geeft de minister aan dat het achterlopen van de middelen een grotere weerslag heeft gehad op de verslechterde financiële toestand dan de kostenontwikkeling vergeleken met 2017. De minister verzoekt op een aantal punten verduidelijking en geeft ook aan stappen te zullen ondernemen om bepaalde aandachtspunten op te pakken. De Algemene Rekenkamer stelt de inhoudelijke reactie van de minister, vooral in deze ongekende crisistijden, zeer op prijs. In haar nawoord licht de Algemene Rekenkamer haar zienswijze in de door de minister aangekaarte punten toe. Tevens benadrukt de Algemene Rekenkamer het belang om kostenontwikkelingen te temperen om tot houdbare overheidsfinanciën te komen.

De digitale versie van het rapport van de Algemene Rekenkamer is beschikbaar via www.rekenkamer.aw.

2.5 Monitoringsactiviteiten

Monitoringsactiviteiten omvatten onder andere het bijhouden van ontwikkelingen binnen ministeries, alsook het volgen van de uitvoering van beleidsvoornemens, welke in de Landsbegroting zijn neergelegd. Het gaat hier met name om het zich op de hoogte houden van aangegeven beleidsintenties of aangekondigde bezuinigingen; het bijhouden van resultaten van onafhankelijke onderzoeken ingesteld door een minister of onder hem ressorterende diensten en het vergaren van informatie in brede zin bij diverse diensten en directies. Monitoringsactiviteiten vinden gedurende het hele jaar door plaats. De crisis rondom het coronavirus heeft sinds maart 2020 een impact op de werkzaamheden van overheidsinstanties en daardoor ook op de werkzaamheden en prioriteiten die de Algemene Rekenkamer heeft gesteld. De INTOSAI[3] geeft aan dat rekenkamers hun onderzoek aanpak in diverse opzichten zullen moeten aanpassen. Rekenkamers moeten lessen leren uit de crisis om relevant te blijven. Ook landen zullen momenteel andere prioriteiten stellen ten behoeve van hun burgers. Rekenkamers kunnen een bijdrage leveren, in het voorkomen van het onbehoorlijk profiteren van deze crisis. Geld en materiaal dat wordt ingezet om de economie te redden en de burgers bij te staan, moeten degenen bereiken die het daadwerkelijk nodig hebben. Rekenkamers moeten volgens de INTOSAI –binnen hun bevoegdheden- waarborgen dat de middelen die nu worden toegekend om de crisis het hoofd te bieden, hun doel bereiken en zo goed mogelijk worden beheerd[4].

3 INTOSAI is de International Organization of Supreme Audit Institutions

4 Bron: INTOSAI and the COVID-19 Pandemic d.d. 29 april 2019; www.intosai.org

Op basis van vooraf vastgestelde criteria, voert het onderzoeksteam naar aanleiding van haar monitoringsactiviteiten een risicoanalyse uit, waarna mogelijke onderzoeksonderwerpen geprioriteerd en toegelicht worden ter aanbieding aan de Algemene Rekenkamer. De voorgestelde onderzoeksonderwerpen vormen een basis voor de besluitvorming in de Kamervergaderingen over de te verrichten onderzoeken voor de komende jaren. Zoals opgesomd in onderstaande tabel Monitoren, zijn gedurende 2020 in het kader van deze monitoringswerkzaamheden diverse brieven naar de ministeries verzonden.

Tabel 4: Monitoring

Datum verzoek	Aan	Onderwerp	Referentie nr.	Datum reactie
5 maart 2020	Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie	Aankondiging en toelichting monitoringsactiviteiten 2020	0110/2020.41-1	12 maart 2020
24 maart 2020	Algemene Zaken, Integriteit, Overheidszorg, Innovatie en Energie	Verzoek vervolgonderzoek: zicht op subsidie	0141/2020.49	
4 mei 2020	Onderwijs, Wetenschap en Duurzame Ontwikkeling	Informatie en documentatie opvragen die betrekking heeft op het onderwijs (of afstand) waaronder het beleid, richtlijnen, procedures, voorwaarden, duur en hoogte van eventueel beschikbaar gestelde financiële middelen.	0180/2020.64	
4 mei 2020	Financiën, Economische Zaken en Cultuur	Informatie en documentatie opvragen betreffende het Stimuleringsplan Economie en Innovatie 2020.	0177/2020.61	
4 mei 2020	Sociale Zaken en Arbeid	Informatie en documentatie opvragen die betrekking heeft op o.a. het beleid, de wettelijke en of juridische grondslag, procedures, voorwaarden, duur en hoogte bij het beschikbaar stellen van financiële middelen in het kader van het Fondo pa Asistencia Social di Emergencia (FASE).	0178/2020.62	
4 mei 2020	Toerisme, Volksgezondheid en Sport	Informatie en documentatie opvragen betreffende het contingency plan dat betrekking heeft op het noodfonds dat door de ATA wordt beheerd.	0179/2020.63	
20 mei 2020	Toerisme, Volksgezondheid en Sport	Stand van zaken onderzoek besluitvormings-proces uitbreiding en renovatie ziekenhuis. (Aanhouden van het ziekenhuisproject).	0207/2020.74	
28 mei 2020	Financiën, Economische Zaken en Cultuur	Wettelijk termijn aanbieding jaarrekening Land Aruba 2019	0214/2020.77	29 juni 2020
28 mei 2020	Directie Financiën	Follow up aanbevelingen uit rapport PPS	0215/2020.78	
28 mei 2020	Dienst Openbare Werken (DOW)	Follow-up aanbevelingen uit rapport PPS	0216/2020.79	
17 juni 2020	Directie Financiën	informatie opvragen inzake overdracht Qredits	0246/2020.83	
30 juni 2020	Directie Financiën	Informatie opvragen inzake geldstromen	0267/2020.91	9 september 2020
25 augustus 2020	Directie Financiën	Herinnering nadere informatie inzake Qredits en geldstromen bestrijding COVID-19 crisis	0350/2020.134	
17 september 2020	Minister van Ruimtelijke Ontwikkeling, Infrastructuur en Milieu (ROIM)	Follow up aanbevelingen uit rapport PPS	0396/2020.163	
24 september 2020	Voorzitter van de Staten van Aruba	Follow up aanbevelingen uit rapport PPS	0409/2020.173	
15 december 2020	Financiën, Economische Zaken en Cultuur	Aankondiging aanpak onderzoek naar jaarrekeningen Land 2019 en 2020	0543/2020.221	
15 december 2020	Voorzitter van de Staten van Aruba	Aankondiging aanpak onderzoek naar jaarrekeningen Land 2019 en 2020	0544/2020.222	

2.6 Overige Werkzaamheden

De Algemene Rekenkamer verricht behalve onderzoeken, als haar primaire proces, andere werkzaamheden, die intern of extern van aard zijn.

2.6.1 Externe Werkzaamheden

Gedurende 2020 is in het kader van de Commissie versterking democratisch bestel verder gewerkt aan een concept memorie van toelichting op een in 2018 geconcipieerd ontwerp Landsverordening Algemene Rekenkamer 20.. , waarin de wettelijke verzelfstandiging van de Algemene Rekenkamer wordt geregeld. Dit concept ligt vanaf 30 april 2020 bij de DWJZ voor commentaar, om vervolgens in de Commissie versterking democratisch bestel behandeld te worden. Tot op heden heeft de Algemene Rekenkamer geen commentaar ontvangen. Navraag hiernaar leverde als resultaat dat op 19 november 2020 de Algemene Rekenkamer een stand van zaken van verrichte werkzaamheden ontving, bestaande uit overzichten van besprekingen en producties, over de periode van 22 februari 2018 tot en met 30 oktober 2020 van de Commissie versterking democratisch bestel. Hieruit blijkt dat de prioritering van de vernieuwing van de ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de Landsverordening Algemene Rekenkamer, is teruggebracht van tranche 1 naar tranche 3. Dit is gebeurd zonder overleg met de Algemene Rekenkamer. Ter versterking van de Algemene Rekenkamer binnen het democratisch bestel respectievelijk het financieel beheer van Land Aruba, is prioritering nodig van de modernisering van de LARA. De onafhankelijke positie van de Algemene Rekenkamer, zijnde het controleorgaan ten behoeve van de Staten, als ex-post toezichthouder, ten opzichte van regering en consistentie bij het initiatiefontwerp voor de jaarlijkse begrotingsverordening, zijn argumenten om de ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de LARA niet als regeringsvoorstel, maar als initiatiefwetsvoorstel van de Staten te behandelen. Ook de benoemingsprocedure en benoemingstermijn van de leden zijn door de regering naar voren gebracht als discussiepunten. De voorkeur van de Algemene Rekenkamer is om de voordracht tot benoeming en de periode van benoeming te handhaven. De continuïteit en voltalligheid van de Algemene Rekenkamer staat onder druk. Door niet eenduidige interpretatie van artikelen 4 juncto 9 LARA, afgezet tegen kleinschaligheid, onafhankelijkheid en handelingsbeperkingen van leden in relatie tot de vergoeding, maakt het vinden, selecteren en voordragen van geschikte kandidaten extreem moeilijk. Gelet op de gesignaleerde knelpunten, is de actualisatie van de wettelijke grondslag van de Algemene Rekenkamer van essentieel belang.

Binnen het kader van de Rijkswet Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling en het Landspakket Aruba, heeft de Algemene Rekenkamer in 2020 gewerkt aan een nota omtrent een beeld van haar positie binnen het financieel beheer van het Land Aruba. Hiermee wenste de Algemene Rekenkamer een bijdrage te leveren aan de invulling en uitvoering van de uitvoeringsagenda behorend bij het overeengekomen Landspakket Aruba. Op diverse onderdelen van het Landspakket Aruba heeft de Algemene Rekenkamer haar bevindingen en aanbevelingen, die voortvloeien uit eerdere onderzoeksrapporten, aangedragen. Als bron worden onderzoeksrapporten vanaf 2015 gehanteerd. Dit gelet op de relevantie en actualiteit van de bevindingen en aanbevelingen enerzijds en anderzijds rekening houdend met scores uit de Public Expenditure and Financial Accountability assessments (PEFA) die tussen 2008 tot en met 2014, door Europese beoordelaars zijn uitgevoerd. Deze nota is in februari 2021 uitgebracht aan de minister-president en de Staten.

2.6.2 Interne Werkzaamheden

Integriteitsbeleid, gedragscode en integriteitsverklaring

De Algemene Rekenkamer heeft op 1 juli 2020 haar integriteitsbeleid en gedragscode vastgesteld. Het vormgeven van het integriteitsbeleid is een vervolg op een Self Assesment Integrity (IntoSAINT) dat in 2012 is gehouden. Het doel van een integriteitsbeleid is tweeledig. Naast het opstellen van regels voor toelaatbaar en ontoelaatbaar gedrag gaat het vooral om het bevorderen van het integriteitbesef van iedere bestuurlijke en ambtelijke functionaris van de Algemene Rekenkamer. Bij integriteit speelt namelijk ook de morele verantwoordelijkheid een rol. Preventie en bewustwording zijn de meest effectieve instrumenten om de integriteit van een organisatie te beschermen. Bij het integriteitsbeleid zijn ook principes die vervaardigd zijn door het INTOSAI gehanteerd, dit zijn de zogeheten ISSAI. Het vormgeven van haar integriteitsbeleid draagt ook bij aan het continu verbeteren van het functioneren van de Algemene Rekenkamer, zoals ook blijkt uit de nulmeting die de Algemene Rekenkamer heeft verricht van haar eigen functioneren (self-assessment SAI PMF). De Algemene Rekenkamer stelt in haar integriteitsbeleid ook vast, dat zij jaarlijks in het jaarverslag verantwoording zal afleggen over integriteit. Op deze manier zal de Algemene Rekenkamer integriteit op organisatieniveau blijven monitoren.

Op 26 november 2020, Thanksgiving, organiseerde de Algemene Rekenkamer een personeelsbijeenkomst ter presentatie van haar integriteitsbeleid en ondertekening van de integriteitsverklaring door zowel de leden als het personeel van de Algemene Rekenkamer. Hiermee wordt verklaard dat de normen en waarden die verbonden zijn aan het instituut, ook daadwerkelijk uitgedragen zullen worden. De bijeenkomst is met een borrel, uit eigen bijdragen, afgesloten. Hierbij is uiteraard rekening gehouden met voorzorgsmaatregelen in verband met Covid-19.

Gelegenheid: Ondertekening van de integriteitsverklaring.
Datum: 26 november 2020

Automatiseringsprojecten

Voor de Algemene Rekenkamer zijn investeringen in Informatie- en Communicatietechnologie (ICT) noodzakelijk aangezien een beter ICT, zorgt voor meer efficiëntie en een hoger productiviteit. In 2020 is het nieuw document managementsysteem -Decos/JOIN- in samenwerking met Directie Informatisering en Automatisering (DIA) geïnstalleerd. Vervolgens vond met de ondersteuning van het Bureau Interne Diensten (BID) de inrichting plaats. Vanaf 5 januari 2021 is Decos/Join operationeel. Met de inzet van een invalkracht zijn de achterstanden bij de postregistratie ingehaald en wordt deze tijdig bijgehouden. Tevens wordt gewerkt aan het digitaal archief. Per ultimo 2020 zijn alle ingekomen en uitgaande post over de jaren 2019 en 2020 volledig gedigitaliseerd. Geleidelijk wordt de achterstand in het digitaliseren van de post, die tot 2012 terugloopt, ingehaald. De Algemene Rekenkamer ontvangt dagelijks een grote hoeveelheid documentatie, zoals Landsbesluiten, ministeriële beschikkingen en andere documenten, die registratie behoeven. Decos/JOIN zal het proces van postregistratie optimaliseren en meer toegankelijk maken bij het verrichten van onderzoeken. Door digitalisering levert de Algemene Rekenkamer bovendien een bijdrage aan duurzaamheid, door zoveel mogelijk een papierloos instituut te zijn en het oud papier voor hergebruik beschikbaar te stellen.

Uren classificatie AFAS

In 2020 is de classificatie van de urenverantwoording geactualiseerd en aangepast aan de processen van de Algemene Rekenkamer. De verantwoording van uren is verdeeld in de volgende categorieën:

1. Primaire processen - Directe uren
2. Secundaire processen - Indirecte uren
3. Management en control - Indirecte uren

De directe uren codes voor de primaire processen heeft te maken met de bestede uren aan de kerntaken van de organisatie. Het gaat hier om het onderzoeksproces dat bestaat uit onderzoek planning, vooronderzoek, onderzoek, monitoring en nazorg. Ook het schrijven van onderzoek gerelateerde brieven en adviezen worden als directe uren verantwoord. De indirecte uren codes voor secundaire processen heeft te maken met de uren om de organisatie te ondersteunen bij het voeren van de onderzoeken, zoals archief beheer, algemeen werkzaamheden, bedrijfsvoering, ICT, kredietbewaking en personeelsaangelegenheden. Daarnaast zijn er ook indirecte uren codes voor management en control, die bestemd zijn voor het verantwoorden van uren bij de ondersteuning van de leden en uren besteed aan leidinggevende werkzaamheden.

De per april 2020 geactualiseerde inrichting van de urenverantwoording zal, naarmate er hiermee meer ervaring opgedaan wordt, nauwkeurige data en betere inzichten geven. Met een bezetting van zes (6) onderzoekers in de afdeling Onderzoek, is het totaal aantal uren over 2020 op 12.480. Van dit totaal gaat 2712 uren, oftewel 21,7%, eraf aan verlof en verzuim. Van het resterend beschikbaar aantal van 9.768 uren is de norm 75% aan directe uren en 25% aan indirecte uren. Hierna volgt een gedetailleerde onderbouwing van het aantal beschikbare directe uren per persoon van het onderzoeksteam. Deze is berekend op 52 weken x 5 dagen x 8 uur per dag = 2080 uren. Minus 25 vakantiedagen (= 200 uren); minus 13 Atv-dagen (= 104 uren); minus 10 officiële feestdagen (= 80 uren). Na het aftrekken van deze dagenrespectievelijk uren, oftewel 18,5%, blijft een totaal van 1696 uren over. Na aftrek van gemiddelde ziekteverzuim binnen de overheid van 4% = 68 (67.8) uren, levert dit een totaal op van 1628 uren per persoon.

Van dit aantal wordt de verhouding toegepast van zes (6) uren direct en twee (2) uren indirect. Dit levert een resultaat van 1221 directe uren en 407 indirecte uren op per persoon. De Afdeling Onderzoek bestaat uit zes (6) personen, dat een totaal oplevert van 7226 directe uren ten behoeve van het verrichten van onderzoeken respectievelijk het uitbrengen van rapporten. De indirecte uren voor een totaal van 2442 uren, zijn gericht op onder andere monitoringswerkzaamheden, persoonlijke ontwikkeling en andere organisatorische activiteiten.

Uit de realisatie blijkt dat de norm aan directe uren, niet gehaald is. Behalve uren besteed aan werkzaamheden van algemene aard, bevestigd deze afwijking onder andere de onderbezetting binnen het secretariaat van het instituut. Vanwege het niet beschikken over een hoofd Bedrijfsvoering, en ter waarborging van functiescheiding, worden onderzoekers ingezet voor onder andere het ICT beheer en de bedrijfsvoering. In tabellen 5A en 5B wordt nader ingegaan in de verrichtte werkzaamheden en de daarbij behorende urenverantwoording.

Tabel 5A Directe uren

Directe uren	Aantal uren
MON: Monitoring 2020 (Notitie en brief)	93
Persoonlijke Ontwikkeling; SAI PMF en SDG 3D	316
OND: Instellingen op Afstand	197
OND: Jaarrekening 2018	506
OND: Jaarrekening 2019	24
OND: Noodhulp FASE (COVID-19)	574
OND: PPS contract en beheer	11
OND: PPS contract en beheer NAZORG	46
OND: Quickscan overwerkvergoeding	6
SAI Performance Management Framework	2166
VO: Instellingen op afstand (noodlijdend)	507
VO: Integriteitszorg DIMP en Douane	25
VO: Jaarrekeningen 2019 en 2020	511
Totaal	4981

Tabel 5B Indirecte uren

Indirecte uren	Aantal uren
Indirect- Algemeen	1889
Indirect- Archief beheer	7
Indirect- Bedrijfsvoering	135
Indirect- Algemene Rekenkamer	269
Indirect- ICT	417
Indirect- Kredietbewaking	41
Indirect- Organisatie	386
Indirect- Overleg en communicatie	235
Indirect- Persoonlijke ontwikkeling	759
MON: Monitoring 2020	447
Totaal	4584

Huurovereenkomst Pand Wilhelminastraat 6/Zoutmanstraat 9

Per 14 januari 2020, met kenmerk 0010/2020.05, heeft de Algemene Rekenkamer het Bureau van de minister van Algemene Zaken ingelicht over haar jaarplanning 2020 en diverse zaken die aandacht behoeven.

Een (1) van deze zaken betreft de huurovereenkomst met de Stichting Monumentenfonds Aruba (SMFA). De Algemene Rekenkamer heeft in september 2019 de DWJZ benaderd om advies uit te brengen omtrent de huurovereenkomst respectievelijk de formele overdracht van het gebouw Wilhelminastraat 6/Zoutmanstraat 9. Het betreft het gebouw waar de Algemene Rekenkamer is gehuisvest, dat per ultimo 2014 aan de SMFA werd overgedragen met tegelijkertijd de totstandkoming van een huurovereenkomst tussen het Land en SMFA. Gelet op een juridisch ongelukkige formulering in de per ultimo 2014 tot stand gekomen huurovereenkomst, waarbij het risico van strijdigheid met het tweede lid van artikel 22 van de Comptabiliteitsverordening 1989 (CV 1989) wordt geschapen, zal ingaande 1 januari 2020 en met een looptijd van vijf (5) jaar, een nieuwe huurovereenkomst aangegaan moeten worden. Alvorens een nieuwe concept huurovereenkomst ter besluitvorming voor te leggen, was zijdens de Algemene Rekenkamer verduidelijking nodig. Enerzijds over de enkele technische punten en anderzijds een (1) punt van materiele aard, namelijk de huurprijs per vierkante meter (p/m2) en bruikbare oppervlakte.

Uit de ontvangen email van onder andere 29 april 2020 blijkt dat SMFA bereidwillig is te kijken naar aanpassingen, maar zouden de discussie over de huurprijs graag in bredere zin willen voeren. In dat verband stelt SMFA voor: *"We verzoeken dan ook nogmaals om de huurovereenkomst te ondertekenen, waarbij we een artikel zouden kunnen toevoegen dat een huurverlaging op korte termijn in samenhang met de overige door de overheid gehuurde panden besproken zal worden. En dat, zodra daar overeenstemming over bereikt is, het huurbedrag aangepast zal worden"*.

Na meerdere gesprekken is op 4 augustus 2021 een nieuwe huurovereenkomst tussen de minister van Algemene Zaken en de Stichting Monumentenfonds Aruba aangegaan. De door de Algemene Rekenkamer gesignaleerde ruimtes zullen gedurende 2021 geschikt worden gemaakt voor kantoorruimtes. Deze overeenkomst heeft een looptijd van vijf (5) jaar, met aanvang 1 januari 2020 tot en met 31 december 2024.

3 Financiële verantwoording

De Algemene Rekenkamer onderwerpt zich jaarlijks aan een financial review voor wat betreft haar financiële administratie over 2020. De Algemene Rekenkamer beoogt hiermee de benodigde stappen te kunnen zetten om in de toekomst een goedgekeurd financieel verantwoordingsdocument te mogen presenteren. De resultaten van deze financial review 2020 is als bijlage 1 aan dit jaarverslag gevoegd.

De Algemene Rekenkamer heeft een accountantskantoor ingehuurd om specifieke werkzaamheden te verrichten, waarbij mogelijke knelpunten en tekortkomingen in de interne beheersing van de organisatie worden geïdentificeerd. Het betreft tekortkomingen die het uitvoeren van een accountantscontrole resulterende in een goedkeurende accountantsverklaring bij de financiële verantwoording van de Algemene Rekenkamer zouden kunnen bemoeilijken. Hierna wordt eerst stil gestaan aan de feitelijke bevindingen over het dienstjaar 2020.

Feitelijke Bevindingen

"De administratie van de Algemene Rekenkamer wordt in principe verzorgd door Directie Financiën. De Algemene Rekenkamer heeft de bevoegdheid om zelfstandig inkooporders te maken en waarna deze verplichtingen in de financiële administratie van de Algemene Rekenkamer verwerkt worden. Bepaalde andere kosten, zoals salariskosten, interne doorberekeningen etc. worden door de Directie Financiën zelfstandig ten laste van de Algemene Rekenkamer verwerkt. De Algemene Rekenkamer kan ten aanzien van deze kosten geen eigen controle uitvoeren. Bepaalde verplichtingen die juridisch afdwingbaar zijn, worden niet in de financiële administratie van de Algemene Rekenkamer verwerkt.".

Ontwikkelingen en stand van zaken 2020 naar aanleiding van de feitelijke Bevindingen 2019

Financiële verantwoording

"Conform artikel 8, lid 2, van de Landsverordening Algemene Rekenkamer Aruba heeft het lid dat de voorzittersfunctie waarneemt recht op een additionele vergoeding van Afl. 1.000 per maand. Per ultimo 2019 is het verschuldigd bedrag aan achterstallige renumeratie circa Afl. 59.000."

Per ultimo december 2020 is het verschuldigd bedrag aan achterstallige renumeratie opgelopen van Afl. 59.000 tot Afl. 71.000. Per ultimo 2020 is het Landsbesluit nog niet geformaliseerd, waardoor in de initiatiefontwerplandsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2021, nogmaals rekening wordt gehouden met deze juridisch afdwingbare verplichting.

Salarissen

"De Algemene Rekenkamer krijgt niet vooraf de maandelijkse salarisberekeningen ter controle en goedkeuring. Hierdoor is er geen controle op de salarisuitbetalingen mogelijk door de Algemene Rekenkamer en ook niet door een externe accountant. Uitsluitend aan de hand van de loonstrookjes van de medewerkers die dit vrijwillig aan de administratieve medewerker verstrekken, kan de Algemene Rekenkamernog enigszins controleren of de geboekte salariskosten juist zijn".

Boekingsverschillen
Foutieve boekingen Vergoedingen (4105)
De twee meest recent benoemde leden van de Algemene Rekenkamer, dhr. mr. R. Samuels respectievelijk mw. drs. L.H. de Kort-Yee, ontvangen een vergoeding (renumeratie) van Afl. 3.000 per maand. Deze vergoeding wordt binnen de centrale financiële administratie van het Land tot en met juni 2020 abusievelijk onder kostensoort 4101 e.a. verantwoord, terwijl deze kosten Vergoedingen (4105) betreffen. Per 10 juli 2020 zijn correcties door Directie Financiën doorgevoerd, zonder het verschil van januari tot en met juni 2020 te corrigeren. Het boekingsverschil tussen de decentrale financiële administratie van de Algemene Rekenkamer en de centrale financiële administratie van het Land (lees Directie Financiën), betreft Afl. 36.000.

Voorts constateert de Algemene Rekenkamer bij begrotingspost 4101 en 4206, boekingsverschillen ten bedrage van Afl. 21.611 respectievelijk Afl. 1.243. Deze personeelskosten betreffen de schoonmaakster, die op declaratiebasis wordt uitbetaald, maar niet ten laste van de Algemene Rekenkamer wordt verantwoord.

Concept nieuwe huurovereenkomst gebouw Algemene Rekenkamer
Ultimo 2014 is een huurovereenkomst aangegaan met een looptijd van vijf (5) jaar, met de mogelijkheid tot verlenging met nog vijf (5) jaar. Deze bepaling binnen de huurovereenkomst is in strijd met artikel 22, tweede lid, van de Comptabiliteitsverordening 1989 (CV 1989), tenzij geregeld met machtiging verkregen bij landsverordening. Zulks een machtigingsverordening is niet vastgesteld noch ontworpen. Vandaar dat ingaande 1 januari 2020 een nieuwe huurovereenkomst moet worden aangegaan met een looptijd van vijf (5) jaar, conform de CV 1989. Gedurende 2020 is aan een nieuwe huurovereenkomst gewerkt. Op 4 augustus 2021 is deze huurovereenkomst, teruglopend tot 1 januari 2020 voor een periode van vijf (5) jaar, tussen de minister van Algemene Zaken en de Stichting Monumentenfonds Aruba ondertekend. Voor meer informatie zie paragraaf 2.6.2.

3.1 Begrotingsuitvoering

De Landsverordening tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2020 is op 6 mei 2020, bij AB 2020 no. 65, afgekondigd. In deze begroting heeft de Algemene Rekenkamer een aantal belangrijke voorwaarden genoemd voor het goed functioneren van de Algemene Rekenkamer. Een degelijk bemensing en een efficiëntere aannameprocedure voor personeel is hier voorbeeld van. Op 13 november 2020 zijn wijzigingen op de begroting van de Algemene Rekenkamer afgekondigd, bij AB 2020 no. 170. Bij deze laatstgenoemde landsverordening zijn behalve de begroting van de Algemene Rekenkamer ook de begrotingen van de ministeries van het Land, de begroting van de Staten, van de Raad van Advies en van Dienst Openbare Werken gewijzigd. De wijzigingen zijn in verband met de Landsverordening tijdelijke versobering bezoldigingen en voorzieningen overheid (AB 2020 no. 54), als gevolg van enorme impact van de Covid-19 pandemie op de Arubaanse economie en overheidsfinanciën. De doorgevoerde wijzigingen in de personeelskosten hebben te maken met, namelijk 5% inkorting op de bezoldiging, 50% inkorting van vakantieuitkering, reparatiepremie en najaar premie van de ambtenaren en gelijkgestelden over de periode mei 2020 tot en met december 2020, bij AB 2020 no. 54.

Behalve de doorgevoerde versoberingen van 12,6% op de ambtelijke bezoldigingen is bij circulaire van 20 april 2020 afkomstig van de minister van Financiën artikel 18, lid 2, Comptabiliteitsverordening 1989 van toepassing verklaard. Voorts is conform de circulaire, van 28 september 2020, van de minister van Financiën inzake "Uitvoeringsinstructies tot aan het eind van het dienstjaar 2020" het dienstjaar 2020 vroegtijdig gesloten. Daardoor kunnen geen verplichtingen worden aangegaan.

In tabel 6 worden de gerealiseerde cijfers[5] betreffende de begrotingsuitvoering over het dienstjaar 2020 samengevat. Onderstaande cijfers zijn met de financiële administratie van de Directie Financiën afgestemd, maar niet met elkaar aangesloten. Daardoor kunnen nog wijzigingen optreden, gelet op het feit dat de centrale financiële administratie van Land (lees Directie Financiën) nog niet definitief is afgesloten. De Jaarrekening van het Land Aruba over het dienstjaar 2020 is per 1 oktober 2021 nog niet opgeleverd. Onderstaand worden de realisaties ten opzichte van de begroting nader toegelicht.

Tabel 6 Gerealiseerde cijfers 2020

Post	Omschrijving	Gerealiseerd 2020	Begroting 2020	Onder en (over) benutting	Gerealiseerd 2019
Kosten (in Afl.)					
4100	Salarissen en sociale lasten	1.129.434	1.539.900	410.466	990.601
4200	Werkgeversbijdragen	262.527	382.000	119.473	240.299
4300	Goederen en diensten	493.715	836.600	342.885	861.454
4600	Overdrachten aan regeringen en internationale instellingen	2.900	5.000	2.100	1.865
4700	Verrekeningen, bijdragen en afschrijvingen	120.800	148.100	27.300	133.994
	Totaal	2.009.376	2.911.600	902.224	2.228.213
Kapitaal uitgaven (in Afl.)					
6000	Aankoop duurzame goederen	6.450	10.000	3.549	0
	Totaal	6.450	10.000	3.549	0
	Totaal	2.015.826	2.921.600	905.773	2.228.213

5 Deze bedragen zijn afgestemd met de Directie Financiën maar zijn aan wijzigingen onderhevig, aangezien het boekjaar 2020 per 31 augustus 2021 nog niet definitief is afgesloten, door Directie Financiën.

3.2 Toelichting op de begrotingsuitvoering

4100 / 4200 Salarissen, vergoedingen, sociale lasten en werkgeversbijdragen

Het Secretariaat van de Algemene Rekenkamer heeft een aanmerkelijk aantal vacatures. Om haar positie te versterken en haar functioneren verder te optimaliseren zal de Algemene Rekenkamer, enkele kernfuncties moeten vervullen. Vandaar, dat de begroting van de kosten voor het jaar 2020 begroot zijn voor de nadere vervulling van deze kernfuncties. Voor het dienstjaar 2020 is het niet gelukt de vacatures voor de essentiële kernfuncties te vervullen. Noch is het gelukt de waarnemingstoelage voor het lid dat de functie van voorzitter waarneemt te formaliseren. De totale onderbesteding betreft Afl. 529.939 oftewel 27,6% van de categorieën personeelskosten.

4300 Goederen en diensten

De onderbesteding in deze categorie is in 2020 een bedrag van Afl. 342.885 oftewel 41%. De onderbesteding betreffen diverse posten, waaronder de hoogste onderschrijding bij Deskundig advies en bijstand met een bedrag van Afl. 174.772 (oftewel 92,2%), Opleidingen en cursussen met een bedrag van Afl. 80.000 (oftewel 100%) en Werving Personeel met een bedrag van Afl. 20.324 (oftewel 84,7%).

6000 Aankoop duurzame goederen

Voor het jaar 2020 heeft de Algemene Rekenkamer ten behoeve van het inrichten van flexibele werkplekken, een investering begroot van Afl. 10.000. Gedurende dat jaar is een investering tot stand gekomen van Afl. 6.540 voor de aankoop van twee (2) laptops teneinde het thuiswerken te kunnen faciliteren.

Bijlage 1:
Beoordelingsverklaring van de onafhankelijke accountant

de Kort
registeraccountant n.v.

Adriaan Lacle Blvd.4
P.O. Box 379 • Oranjestad, Aruba
Tel.: 297 - 583-3050
Fax: 297 - 582-4876
E-mail: fdekort@leysner-decuba.com

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

INGEKOMEN
Volgnummer: AR 370/2021
Datum: 11 OCT 2021
Paraaf: V.D.
Algemene Rekenkamer

Aan de Algemene Rekenkamer van Aruba
t.a.v. de waarnemend voorzitter
de heer mr. Frederik Nuboer
Wilhelminastraat 6
Oranjestad, Aruba

Kenmerk: FdK – 2021-0282

Wij hebben de Financiële Verantwoording, zoals opgenomen in het Jaarverslag 2020 Algemene Rekenkamer op pagina 36 tot en met 40 beoordeeld. Deze Financiële Verantwoording bestaat uit een overzicht van de in het jaar 2020 door de Algemene Rekenkamer gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven vergeleken met de voor het jaar 2020 vastgestelde begroting zoals opgenomen in Landsverordening AB 2020 no. 65 d.d. 6 mei 2020 en zoals gewijzigd in Landsverordening AB 2020 no. 170 d.d. 13 november 2020 tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2020.

Verantwoordelijkheid van het college en secretaris van de Algemene Rekenkamer

Het college en de secretaris van de Algemene Rekenkamer zijn verantwoordelijk voor het opmaken van de Financiële Verantwoording die een getrouwe weergave dient te geven van de gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven over het jaar 2020, in overeenstemming met de Comptabiliteitsverordening 1989 en hiervan afgeleide regelingen.

Het college en de secretaris van de Algemene Rekenkamer zijn tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als zij noodzakelijk achten om het opmaken van de Financiële Verantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over de Financiële Verantwoording op basis van onze beoordeling. Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze beoordeling zodanig plannen en uitvoeren dat wij in staat zijn te concluderen dat ons niet is gebleken dat de Financiële Verantwoording afwijkingen van materieel belang bevat.

Een beoordeling in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400 resulteert in een beperkte mate van zekerheid. De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden

1

in hoofdzaak uit inwinnen van inlichtingen bij de secretaris en de kredietbewaakster, het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens alsmede het evalueren van de verkregen informatie.

De werkzaamheden uitgevoerd in het kader van een beoordelingsopdracht zijn aanzienlijk beperkter dan die uitgevoerd in het kader van een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de Financiële Verantwoording, zoals opgenomen in het Jaarverslag 2020 Algemene Rekenkamer op pagina 36 tot en met 40, geen getrouw beeld geeft van de door de Algemene Rekenkamer gemaakte kosten en verrichte kapitaaluitgaven vergeleken met de voor het jaar 2020 vastgestelde begroting zoals opgenomen in Landsverordening AB 2020 no. 65 d.d. 6 mei 2020 en zoals gewijzigd in Landsverordening AB 2020 no. 170 d.d. 13 november 2020 tot vaststelling van de begroting van de Algemene Rekenkamer voor het dienstjaar 2020.

Wij vestigen er de aandacht op dat de centrale financiële administratie van het Land nog niet definitief is afgesloten. Echter naar verwachting van de secretaris van de Algemene Rekenkamer zullen er geen materiele wijzigingen meer zijn in de Financiële Verantwoording 2020. Deze situatie doet geen afbreuk aan onze conclusie.

Beoordeling van de in het Jaarverslag 2020 Algemene Rekenkamer opgenomen andere informatie

Naast de Financiële Verantwoording, zoals opgenomen op pagina 36 tot en met 40 van het Jaarverslag 2020 Algemene Rekenkamer, bevat het jaarverslag andere informatie.

Wij vestigen er de aandacht op dat onze werkzaamheden niet gericht waren op het uitvoeren van een beoordelingsopdracht op de andere in het jaarverslag opgenomen informatie.

Wij hebben deze andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ervaring met de wijze van opereren van het Landapparaat geconcludeerd dat de andere informatie verenigbaar is met de Financiële Verantwoording en geen materiele afwijkingen bevat.

Oranjestad, Aruba, 7 oktober 2021

DE KORT REGISTERACCOUNTANT N.V.

drs. Franklin R. de Kort RA

2

MONUMENTO
PROTEHA

Algemene Rekenkamer